

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-74>

УДК 7.091.4

Кархут Ю.В., Кузик О.Є.

Львівський національний університет імені Івана Франка

НАРОДНЕ ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ НАРОДУ, ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ

Анотація. У статті вказано актуальність впровадження організаційних заходів для привернення уваги молоді до культурної і фольклорної спадщини Гуцульщини та формування і функціонування етнічної хореографії у сьогоденні. Проаналізовано питання збереження фольклорно-етнографічного оригіналу народного танцю, як універсальної мови спілкування, важливого аспекту у формуванні ідеалів, цінностей, внутрішнього і зовнішнього вигляду людини, потужний педагогічний фактор, щодо формування моральних принципів особистості, культури міжособистісних відносин і, звичайно ж, патріотизму. Фестивальний рух як масова форма презентації та творчого діалогу за останні 20 років значно активізувався, представляючи різні напрями мистецтва і творчості. Разом з тим існують інші форми масової культури із задіянням великої різновікової аудиторії шанувальників зокрема народної творчості і фольклору – відзначення календарно-звичаєвих свят, народні гуляння на повітрі з нагоди релігійних свят, фестивалі народної творчості, ярмарки тощо. Підтверджено основну ідею сучасного культуротворчого процесу, полягає в мотивації до активності молодого покоління у пізнанні національної культури, традицій, мистецтва, зокрема українського танцю.

Ключові слова: українське народне хореографічне мистецтво, танець, патріотичне виховання, фестивалі, збереження національної культури, активність молоді.

Karkhut Yurii, Kuzyk Oleh

Ivan Franko National University of Lviv

FOLK CHOREOGRAPHIC ART AS A MEANS OF KNOWLEDGE AND PRESERVATION OF TRADITIONS OF THE PEOPLE, PATRIOTIC EDUCATION OF THE YOUNG GENERATION

Summary. The article points out the urgency of implementing organizational measures to draw young people's attention to the cultural and folklore heritage of the Hutsul region and the formation and functioning of ethnic choreography today. The issues of preserving the folklore and ethnographic original of folk dance as a universal language of communication, an important aspect in the formation of ideals, values, internal and external appearance, a powerful pedagogical factor in shaping the moral principles of personality, culture of interpersonal relations and, of course, patriotism. The festival movement as a mass form of presentation and creative dialogue over the past 20 years has become much more active, representing various areas of art and creativity. However, there are other forms of mass culture with the involvement of a large audience of fans of different ages, including folk art and folklore – celebrations of calendar and customary holidays, folk festivals in the air on the occasion of religious holidays, folk art festivals, fairs and more. Preservation and reflection of colorful folklore and traditions, in eternal things like music, song and dance, its use and transference to future generations give faith that our future should be appropriate and original. Trends in the development of festivals in Ukraine are relevant and their popularity indicates the interest of people in them. Thanks to the conscious citizens of our country, the functioning of cultural festivals is a significant contribution to the prosperity of folk art, creating space for new creative performances. Also, cultural events influence the creation of new or already formed creative units, allow them to identify themselves as individuals or formed artists. Organizational arrangements it is necessary to put on an influential place, to determine their need not only for entertainment purposes, but formative and developing, why they actually need the participation of young people. The main idea of the modern cultural process is confirmed, it is to motivate the young generation to be active in learning about national culture, traditions, art, in particular Ukrainian dance.

Keywords: Ukrainian folk choreographic art, dance, patriotic education, festivals, preservation of national culture, youth activity.

Постановка проблеми. Народний (фольклорний) танець – вид народної танцювальної творчості, створений етносом, поширений в побуті, що відображає етнічні особливості, хореографічну мову, пластичну виразність етносу або етнічної групи, які проявляються в характері, координації рухів, в музично-ритмічній і метричній структурі танцю, манері його виконання. Витоки фольклорного танцю майже завжди пов'язані з сільською місцевістю, хоча може він виконуватися і в містах.

Безперечно, танець – універсальна мова спілкування, важливий важіль у формуванні ідеалів, цінностей, внутрішнього і зовнішнього вигляду людини, потужний педагогічний фактор щодо формування моральних принципів особистості, культури міжособистісних відносин і, звичайно ж, патріотизму.

Патріотизм визначається в сучасній педагогіці як ставлення до рідної країни, інших націй та народів, національних святинь, посиленню

любові до країни, мови, почуттю відповідальності за її незалежність, збереженню матеріальних і духовних цінностей. Патріотизм завжди був однією з найважливіших складових процесу виховання молоді в усіх країнах світу у всі часи [19].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичний аспект патріотичного виховання розробляли відомі українські педагоги минулого: Х. Алчевська, М. Грушевський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський. Продовжили роботу у цьому напрямі М. Антоненко, Л. Вовк, М. Євтух, В. Москалець, М. Сметанський, М. Ярмаченко та ін. За останні роки з'явилося чимало дисертаційних досліджень з проблем патріотичного виховання (Р. Петровський, О. Гевко, О. Абрамчук, О. Стюпіна, С. Опришко, А. Максютов та ін.), але вони розкривають лише окремі аспекти зазначеної проблеми [9, с. 15].

Виділення не вирішених раніше частин проблеми. Свято – явище загальне і постійне саме в соціально-культурному житті будь-якого народу, тому що він виникає тільки там, де існують духовні зв'язки між людьми, і, породжений ними, в свою чергу, зміцнює ці зв'язки, демонструючи свої загальнолюдські соціально-культурні якості [5].

В сучасних умовах феномен свята істотно змінюється. Індустрія розваг, ЗМІ, віртуальна реальність дають можливість сучасній людині в будь-який момент потрапити в атмосферу свята. Однак, як стверджує сучасна філософська наука, в умовах такого «безперервного карнавалу» святкова культура втілюється в індустрію розваг і втрачає свої унікальні конструктивні функції в культурному бутті. Дуже важлива на державному рівні турбота про збереження і відновлення народних традицій, в т.ч. свят [4, с. 123].

Виклад основного матеріалу. Разом зі зміною соціальних умов життя змінювалися характер і тематика танцювального народного мистецтва, що включає в себе такі види хореографії, як фольклорний, народний, народно-сценічний і характерний танець. Однак саме народне танцювальне мистецтво, що проростає на рідному ґрунті, бере з народного джерела відтворену протягом століть філософську систему, мажорність, метафоричну обумовленість і проявляє свою неповторну індивідуальність.

Народний танець має величезне значення як засіб виховання національної самосвідомості. Одержання відомостей про танці різних народів настільки ж необхідно, як вивчення всесвітньої історії й етапів розвитку світової художньої культури, тому що кожен народ має свої, тільки йому властиві танці.

Народний танець – збереження традицій для майбутніх поколінь.

Історія розвитку людської мови свідчить, що опокі людина ще не вміла висловлювати свою думку і душевний стан, коли її лексикон обмежувався лише певними вигуками – вона виказувала свої почуття, настрій і бажання рухами та мімікою. В основі танцю лежить потреба людини виявити свої емоції – любов, ревності, страх, радість, покірність, сміливість та інші. Будь-який психічний стан людини можна передати очима, мімікою, положенням рук і тіла. Від свого первіс-

ного обрядового вигляду танець пройшов тисячолітній розвиток і трансформацію у часі, сформувавши унікальне хореографічне мистецтво з регіональними, національними і локально-культурними особливостями [3, с. 48].

На сьогоднішній час, підпорядкувавши собі різні ефекти – колір, світло, звук, рух людського тіла став виражати складні почуття, передавати важливі життєві ситуації, тобто його виражальні засоби ускладнилися та урізноманітнішали [15, с. 2].

Народний український танець упродовж усієї історії збагачувався все новими виражальними засобами в яких відзеркалювалися такі риси як житерадісність, героїзм, гумор та інші виразні характерні особливості українців. Навіть ритуальні та обрядові танці, які мають етнографічну і автентичну простоту, мають високу естетичну форму і духовну глибину.

Виховна цінність народного танцювального мистецтва полягає в тому, що формування і розвиток особистості відбувається невимушено і природньо, в контексті щоденного життя людини, сім'ї. Дитина навіть не відчуває, що вона залучена до виховного процесу. Проте, вже молодь має прагнути освідомлено пізнати історію, витоки та етапи становлення національної культури, мистецтва, звичаїв і традицій українців.

Народний танець, як один із жанрів музичного фольклору, є результатом колективної творчості багатьох людей, чи це у побутовому соціумі, чи у самодіяльному і професійному виконавстві. Твори народної танцювальної спадщини за своїм внутрішнім характером є реалістичними, і в цій правдивості полягає їх виховна сила.

Народний танець В. Верховинець відносив до найефективніших засобів формування національної культури молоді. Своєю педагогічною діяльністю і дослідженнями він визначив народний танець своєрідним проявом почуттів народу засобами хореографії. Запевняв, що в танцювальних традиціях української нації кристалізувалась сою хореографічна мова, пластична виразність, склались певні співвідношення з музикою, які визначаються своєрідністю національного характеру, умовами життя, побуту і художніми традиціями українців. Саме тому народний танець педагог і дослідник фольклору вважав одним із найефективніших засобів всебічного виховання молоді [1, с. 56].

В Україні за роки Незалежності вдалося сформувати структуру навчально-виховних закладів різних ступенів, які практично охоплюють дітей різного віку і молодь.

Разом з тим існують інші форми масової культури із задіянням великої різновікової аудиторії шанувальників зокрема народної творчості і фольклору – відзначення календарно-звичаєвих свят, народні гуляння на повітрі з нагоди релігійних свят, фестивалів народної творчості, ярмарки тощо.

Фестиваль як універсальна багаторівнева мистецька форма діалогу.

Фестивальний рух за останні 20 років значно активізувався, представляючи різні напрями мистецтва і творчості. Можна умовно їх розділити на три групи фестивалів:

– фестивалі автентичної народної творчості чи фольклору локальної етнографічної групи українців;

– фестивалі національно-патріотичного виховання молоді;

– фестивалі міжнародного рівня, які проводяться в Україні і в інших державах, діаспорах.

На підтвердження цієї гіпотези подаємо окремі взірці фестивалів, які за останні роки утвердилися і завоювали популярність серед творчих колективів та громадськості.

Міжнародний гуцульський фестиваль (International Hutsul Festival) – це фольклорно-етнографічний фестиваль, який щорічно відбувається в одному з міст Гуцульщини, починаючи з 1991 року.

Своєрідність традицій обрядово-календарного й родинного циклів Гуцульщини і унікальність народних художніх ремесел та одягової культури гуцулів, артефакти сучасних фольклорних виконавських практик горян (словесних, музичних, пісенних, хореографічних тощо), їх самобутні особливості господарювання та побуту – ось головні теми організації та проведення фестивалю. Серед родзинок фестивалю є також показ автентичного та стилізованого гуцульського одягу.

XXVI-й Міжнародний гуцульський фестиваль у Вижниці переконливо продемонстрував, що гуцули, як субетнос українського народу, є палкими патріотами України, які зберігають і примножують традиції та звичаї своїх великих прабабків. Метою та завданнями Фестивалю були і є:

– збереження і популяризація нематеріальної культурної спадщини: українських народних звичаїв, обрядів, фольклору, виконавського мистецтва з урахуванням регіональних особливостей, самобутності;

– забезпечення поваги й підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини у суспільстві, привернення уваги громадськості до витоків багатогранної української культури;

– вивчення та репрезентація фольклору, обрядових дій, традиційних побутових танців, виконавського мистецтва (пісенно-танцювального, музичного), традиційного народного костюму;

– практичне знайомство з джерелами автентичного фольклору; сприяння творчій активності молоді, пошук та залучення до участі у Фестивалі молодіжних гуртів, виконавців на народних інструментах, що переймають традицію конкретного осередку або регіону;

– формування у молоді інтересу до народної музики, дослідження народної обрядовості і традицій;

– втілення новаторських виконавських форм автентичного фольклору у сценічних умовах;

– зміцнення і розвиток культурних зв'язків між творчими колективами України.

Міжнародний гуцульський фестиваль є самим масовим фестивалем культури Гуцульщини. Туди з'їжаються пошанувачі усі карпатських традицій і фольклору. Цей фестиваль створений за ініціативи Всеукраїнського об'єднання «Гуцульщина» і за підтримки обласних та державних адміністрацій з 1991 року. У ньому приймають участь не лише з околиць яку охоплює Гуцульщина, а з'їжають учасники з інших регіонів і зарубіжжя (Польща, Румунія, Литва, ін.).

Ідеєю фестивалю є не лише популяризація поряд з фольклором і народною творчістю давніх гуцульських мистецтв, таких як різьбярство, тка-

цтво і вишивка з розмальованими писанками. «Основним завданням Фестивалю також є піднесення проблеми гуцульського регіону до їх практичного виконання на державному рівні, привернути увагу громадськості та зарубіжжя до Гуцульського краю задля його всебічного розвитку».

На мою думку важливу ціль, яку ставлять організатори це щонайширше залучення молоді до участі у відтворенні традицій Гуцульського краю. Наприклад, про це натякає така категорія програми фестивалю, як опришківські змагання бартками або конкурс-змагання танцю «Аркан», де змагаються чоловіки на витривалість. Хочеться зауважити що саме молодь приймає участь у таких діях, адже тут потрібно використовувати свою жвавість, силу і вміння. Також є примітними учасники вокальних і хореографічних колективів в рамках пісенного і танцювального жанру гуцульського фестивалю, котрі своєю творчістю вказують нам на національні витоки. Це також є важливо, адже пісня і танок здавна є вкоренні у гуцульській свідомості або культурі. Окрім конкурсної частини на фестивалі проводились рекордне виконання гуцульського танцю «Аркан», найдовше з яких тривало 1 годину і 5 хвилин.

Слід зазначити, що етнічний танець має велике значення в даному регіоні, зберігається і шанується. Окрім підвищення соціального і мистецького статусу місцевого фольклору, також організатори пропонують інші форми спілкування та діалогу навколо основних питань культурних традицій. Одними з них є наукові конференції, які проводяться в рамках фестивалю і розглядають що року актуальні проблеми Гуцульщини. Наприклад згадаємо науково-практичну конференцію в рамках XXV-го Міжнародного Гуцульського фестивалю «Гуцульщина XXI сторіччя: проблеми та перспективи збереження гірської природи та етнічної культури в гуцульському регіоні українських Карпат в умовах глобалізації». До роботи конференції долучилося біля сотні науковців і мистецтвознавців, що дає можливість уявити про масштаб і значущість організованого процесу [18, с. 3].

Збереження і примноження етнокультурної та природної спадщини є важливими чинниками розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Прикарпатського краю, що сприяє соціально-економічному розвитку регіону. Водночас, територія Карпат приваблює численних відвідувачів з різних куточків світу мальовничими гірськими ландшафтами, лікувальним мікрокліматом, розмаїттям рослинного та тваринного світу, чистими природними джерелами та унікальними об'єктами природи.

Збереження та розвиток природно-культурних цінностей у даному регіоні є пріоритетними завданнями Карпатського національного природного парку. Територія парку охоплює частину однієї з найцікавіших етнографічних областей – Гуцульщину. Проведення Гуцульських фестивалів, наукових конференцій, різноманітних історико-культурних заходів сприяють зміцненню національних надбань та самобутності краю [18, с. 2].

Питання збереження автентичних джерел мистецької культури, розуміння процесів та особливостей її формування у різні історичні пері-

оди української історії і передавання традицій до наступних поколінь залишаються актуальними і сьогодні. Події останніх років знову загострюють питання виховання у молодого покоління почуття патріотизму, формування особистості на засадах духовності, моральності, толерантності, забезпечення створення умов для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку, реалізації творчого потенціалу молоді. Національно-патріотичне виховання займає важливу нішу у системі формування цінностей і морально-духовних пріоритетів молоді.

Всеукраїнський дитячо-юнацький фестиваль мистецтв «Сурми звитяги» у Львові, є особливим мистецьким явищем сучасної культурно-мистецької історії України, що провадить серед дітей, юнацтва та молоді просвітницьку, виховну, національно-патріотичну діяльність на прикладі кращих зразків мистецьких робіт патріотичного спрямування, що показують героїчний шлях національно-визвольної боротьби українського народу XIX – початку XXI століттях, становлення незалежності України [7, с. 99].

Фестиваль мистецтв «Сурми звитяги», популяризує серед дітей та юнацтва України кращі зразки мистецьких творів патріотичного спрямування, що розкривають героїчний шлях національно-визвольної боротьби українського народу в XIX–XXI століттях. В програмах конкурсних виступів учасників фестивалю представлена пісенна та літературно-театральна спадщина козацтва, Січового стрілецтва, Української Галицької армії, Організації українських націоналістів, Української повстанської армії, а також сучасна українська молодіжна патріотична творчість, що виникла в новітній час історії України, у часі революції на Граніті, на Помаранчевому та Євромайданах та Революції Гідності в порі подій військової агресії на Донбасі та анексії Криму.

Вагоме місце в рамках фестивалю займає й хореографічне мистецтво, що виражально-зображальними засобами танцювальної культури досить сутужно висвітлити дані події. Тут виникають дуже яскраві зразки композиційно-постановочного втілення патріотичної теми, що потребують ще осмислення і дослідження митцями та науковцями [7, с. 101].

Головним досягненням фестивалю є вихід на міжнародне мистецьке середовище із залученням творчих колективів та виконавців із-за кордону, що підтверджує головну ідею фестивалю у прагненні українського народу до самостійності та інтеграції в європейську світову спільноту на рівноправних умовах Незалежної держави.

У своїй статті член журі фестивалю і науковець О.Плахотнюк стверджує: «Вже сьогодні можна констатувати той факт, що відображення не простої тематики і в водночас актуальній тематики героїко-патріотичного спрямування, засобами хореографічного мистецтва хореографами-постановниками, танцівниками використовуються новітні технології та форми сучасного танцю» [7, с. 104].

Міжнародний аспект творчого обміну.

В сучасній системі міжнародних зв'язків значну частину займає міжкультурний діалог. Культурне співробітництво стає одним із інструментів налагодження відносин з іншими державами.

З метою пропаганди народного (в т.ч. і танцювального) мистецтва створені EAFF (Європейська Асоціація фольклорних фестивалів) і WAFF (Світова Асоціація фольклорних фестивалів). Під час проведення фольклорних фестивалів демонструється різноманітність народних культур. Такі міжнародні культурні діалоги показують, що цінувати і захоплюватися чужою культурою вміють ті люди, які люблять і дорожать своєю рідною культурою і традиціями.

Крім міжнародних фолк-фестивалів практично у всіх країнах Європи і Азії проходять національні. Серед таких сучасних фестивалів України хотілося б відзначити найбільш значущі: «Трипільське коло», «Країна мрій», «АртПоле», «Етновир», «Сорочинський ярмарок», «Українські мальви», «Фарби фольклору в Києві». Творець фестивалю «Країна мрій» Олег Скрипка вважає, що завдяки розвитку духовної культури, згуртованості і підтримки свого мистецтва, народ здатний зміцнити і побудувати свою країну заново – з успішною політикою і економікою [10, с. 46].

Важко переоцінити виховну роль народних фестивалів, де обов'язково не тільки включення в програму національних пісень і танців, а також наявність національної символіки (прапори, костюми і т.д.) на урочистих церемоніях відкриття і закриття фестивалів. Національний костюм уособлює національну самосвідомість, етнічну самоідентифікацію.

Українська держава робить великі державотворчі і культурно-просторові кроки для євроінтеграційних процесів входження у простір Європейських держав.

Так на прикладі Польщі та України, де спільна історія нараховує багато конфліктів, подій, що досі в якійсь мірі впливають на двосторонні відносини та зовнішню політику обох країн, культура є тією позаполітичною сферою діалогу і примирення українців і поляків, налагодження державних контактів, а також засобом промоції національних культур та підтримки своїх діаспор.

Український фестивальний рух зокрема з початку XXI ст. як форма збереження та підтримки культурної ідентичності українців визначає такі завдання: проаналізувати основні та найбільші фестивалі української культури в Польщі, охарактеризувати культурну складову таких фестивалів, а також визначити вплив фестивалів української культури в Польщі на підтримку ідентичності українців у Польщі, а також в культурній українсько-польській співпраці та налагодженні міжлюдських контактів на протязі перших 12 років XXI ст. [6, с. 102].

Для України, що прагне стати частиною ЄС, пріоритетом має бути підтримка української діаспори у європейських країнах.

Що таке ідентичність українців? На нашу думку, йдеться саме про культурну ідентичність, тобто про ототожнення себе представниками української меншини в Польщі з національною, українською, культурною традицією, а також з певною релігійною громадою. Саме приналежність до Греко-католицької та православної церкви є одним з чинників, що виокремлює українців серед католиків-поляків. Зберегти національно-культурну ідентичність, проживаючи в іншій країні важко, тому завданням батьківщини меншини

є підтримка нерозривного зв'язку, перш за все через емоційну сферу (культуру, освіту, мистецтво), в якій превалюють загальнолюдські цінності, національні традиції та аутентичні смисли [5, с. 13].

Мистецтво долає кордони, стереотипи, заборони. Тому одним з завдань зовнішньої політики України має бути культурна підтримка української меншини у різних країнах світу задля збереження ними української ідентичності. Тоді Україна зможе сподіватись та отримати підтримку діаспори у важливих міжнародних політичних та економічних питаннях. Культурна співпраця між Україною та Польщею від початку XXI ст. провадиться у різних напрямках.

Однією з наймасовіших та наймасштабніших форм культурного українсько-польського співробітництва є проведення фестивалів та культурно-мистецьких акцій, під час яких є можливість одночасно великій кількості людей долучитись до української та польської культур. Зокрема, фестивалі української культури у Польщі є дієвим способом підтримки української національної меншини як з боку української влади, так і польської, а ще такі фестивалі дозволяють пересічним полякам ближче пізнати східного сусіда, подолати існуючі етностереотипи. Фестивалі української культури в Польщі проходять в різних форматах: музичних, фольклорних, дитячих, днів культури, днів добросусідства на кордоні. Вони готуються як за участю української національної меншини у Польщі, так і профільних міністерств України та Польщі, місцевих органів влади, неурядових організацій, фондів та відомств [17].

Ці традиційні фестивалі української культури поступово трансформуються в заходи, які мають на меті підтримати ідентичність українців в Польщі, щоб наступні покоління українців, народжені та виховані в Польщі відчували зв'язок з Батьківщиною, передусім через збереження культурних традицій та знайомство з новими мистецькими надбаннями. Власне на початку XXI ст. активізується український фестивальний рух [13, с. 8].

Від початку 2000-х рр. з'явилась нова форма проведення фестивалів в Україні та Польщі – Європейські дні добросусідства на українсько-польському кордоні. Вперше прикордонні урочистості відбулися в 2004 р. під назвою «Транскордонний діалог польської та української культур», наступні відбувались під схожими гаслами, що підкреслювали мету зустрічей – розвиток культурної взаємодії, об'єднання жителів прикордонних регіонів, подолання стереотипів.

У 2010–2012 рр. Дні добросусідства проходили у декілька етапів. Дев'ять Днів європейського добросусідства проходили в рік проведення Євро–2012 і стали наймасовішими за всю історію прикордонних урочистостей. У рамках Днів Добросусідства відбуваються форуми та конференції транскордонної співпраці, музично-мистецькі дійства, екуменічні молитви, футбольні матчі, кулінарні пікніки з традиційною кухнею, ярмарки народних ремесел, майстеркласи, інтеграційні заходи для дітей та молоді та ін. Слід зазначити, що фестивальний рух в Україні та Польщі розвивався поступово, постійно прогресуючи та активізуючись [11, с. 125].

Фестивалі української культури в Польщі з початку XXI ст. перестають бути виключно

культурно-мистецькими заходами, з кожним роком до них привносять нові складові: спортивні, гастрономічні, екологічні, що сприяє підтримці української національної меншини в Польщі, її ідентичності та пам'яті, пізнанню України, її культури, зокрема сучасної, подоланню стереотипів, формуванню позитивного іміджу українців серед поляків. Надалі перспективними будуть дослідження державної політики підтримки українських мистецьких рухів у Польщі з метою підтримки української національної меншини та збереженні їх культурної ідентичності.

Народний танець як засіб патріотичного виховання молоді та формування ідеалу громадянина-патріота.

Становлення системи виховання в Україні породжують нові умови розвитку національної культури, зокрема українського танцювального фольклору. Будучи важливим засобом накопичення й передачі соціального досвіду, народний танець з впевненістю можна віднести до всіх сфер виховної роботи, емоційного збагачення особистості, спонукаючи її до художньо-творчої діяльності.

Безпосереднє знайомство і пізнанням молодим поколінням зразків народної творчості, спостереження за її живим побутуванням надзвичайно збагачують їх творчу фантазію, розвивають яву, сприяють вихованню національної самосвідомості та патріотичних почуттів. Твори народного мистецтва, зокрема танцю, вчать бачити красу рідної землі, виховують повагу до культури і людей, які створюють матеріальні й духовні цінності.

Суть народного традиційного мистецтва полягає в спадкоємності, безперервності існування у часі. Воно тісно пов'язане з життям та побутом людей, їхніми звичаями, культурою спілкування і стосунків. Українська народна творчість винила і збагачувалася одночасно з історичним розвитком українського народу. З цих витоків і починається історія української культури, а відтак – й історія українського танцю, оскільки саме він розкриває характер народу, у художніх формах відображає саме життя у побуті і праці.

Основна ідея культуротворчого процесу полягає в мотивації до активності молодого покоління у пізнанні традицій, звичаїв, зокрема у танцювальному мистецтві і народній творчості. Це стане запорукою небайдужості сьогодні і у майбутньому. Найкращою мотивацією до безкорисної суспільної праці є почуття гордості за свою державу, співпереживання за минуле, співпричетність до творення сьогоднішніх реалій та майбутнього [2, с. 224].

Висновок. Завданням держави є виважена, мудра культурна політика з метою виховання гідних громадян України через пропагування національного мистецтва і національної культури, не обмежуючи при цьому розвиток культурних традицій національних меншин, які проживають на території нашої держави. Необхідно усіма способами, в тому числі і через телебачення, як найпоширеніший сучасний засіб масової інформації популяризувати народне мистецтво, зокрема і хореографічне. В тому числі, і через українську діаспору в різних країнах світу. Потрібно ставити велику ціль – проводити різноманітні організаційні заходи, які б заохочували саме молодь. З метою збереження унікальних зразків народної творчос-

ті і трактування нових його надбань, створюючи нові дослідження у фольклористиці, щоб відтворити їх народному мистецтві.

Отже, нашим завданням сьогодні є вивчення та збереження народно-танцювальних традицій. Українська танцювальна культура повинна розвиватись, збагачуватись новими цікавими напрямками, постановками, талановитими балетмейстерами і виконавцями.

Проведення різноманітних конференцій, круглих столів, фестивалів, творчих оглядів повинні стати звичним явищем у діяльності хореографів, адже нашим основним завданням сьогодні є збе-

реження і систематичне збагачення гуцульських хореографічних традицій, їх вдосконалення. Не менш важливим процесом є виховання молоді на справжніх, непідкупних істинях і цінностях, оскільки сучасне молоде покоління в переважній більшості не усвідомлює значущості національного мистецтва для успішного розвитку суспільства і держави. Ми також повинні сьогодні знаходити і визначати нові напрями та стилі хореографії, сучасні форми, можливості досягнення мети новими шляхами та цікавими лексичними прийомами, при цьому не зрікаючись вже існуючих канонів і принципів.

Список літератури:

1. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. 5-е вид. Київ : Музична Україна, 1990. 151 с.
2. Виховна робота в закладах освіти України: з нормативних документів та методреком. МОН України. І-нт змісту і методів навчання. Київ : ІЗМН, 2010. Вип. II. 335 с.
3. Книш І. Жива душа народу (До ювілею українського танцю). Канада, Вінніпег, 1966. 78 с.
4. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / за заг. ред. В.І. Лозова. Харків : ОВС, 2006. 495 с.
5. Лишко В.В. Українсько-польські зв'язки в галузі культури 1991–1999 рр. : автореф. дис. канд. іст. наук : 07.00.01 нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2002. 16 с.
6. Пачос Ю.В. Фестивалі української культури в польщі початку ХХІ ст. як форма збереження ідентичності українців в Польщі. Політичне життя. Вінниця, 2016. 18 с.
7. Плахотнюк О.А. Героїко-патріотична спрямованість сучасної хореографії в рамках фестивалю «Сурми звитяги». *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. № 1. 2020. С. 99–104.
8. Поправко О.В. Конструктивний потенціал свята як символічної форми культури : автореф. дис. канд. пед. наук : 09.00.04. Харків, 2012, с. 19.
9. Разуменко Т.О. Роль танцювальних традицій у патріотичному вихованні молоді на прикладі України та КНР : зб. наук. праць. «Педагогіка та психологія». Харків, 2016. Вип. 54. 67–74с.
10. Степанова І.В. Определение праздника. Проблемы терминологии. *Мир науки, культуры, образования*. 2008. № 1. С. 46–47.
11. Стрільчук Л.В., Стрільчук В.В. Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин і співробітництва : монографія. Луцьк : Волинські старожитності, 2013. 258 с.
12. Стьопіна О.Г. Виховання патріотизму у студентської молоді засобами мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2007. 21 с.
13. Тоценко Ж.М. Співпраця в галузі культури як складова українсько-польських гуманітарних відносин : автореф. дис. канд. іст. наук : 26.00.01 Київ. нац. ун-т культури і мистец. Київ, 2012. 16 с.
14. Фольклорні скарби Прикарпаття: бібліогр. покажч. Упр. культури Івано-Франків. обл. держадмін., Обл. універс. наук. б-ка ім. І. Франка, Від. краєзнав. л-ри; уклад. В. Дволітка; вступ. ст. Є. Баран. Івано-Франківськ, 2010. 62 с.
15. Шабаєва Л.М. Народний танець як засіб патріотичного виховання молоді. Наукове видання КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти». Дніпро, 2020.
16. Шкоріненко В.О. Народний танець як складова української культури. *Культура і сучасність*. 2004. № 2. С. 87–90.
17. Віва Україна. Офіційний сайт Консульства України у Вроцлаві. URL: http://www.konsulat-ukraina.wroclaw.pl/Page/Default.aspx?Page_ID=159
18. Гуцульщина ХХІ сторіччя: проблеми та перспективи збереження гірської природи та етнічної культури в гуцульському регіоні українських Карпат в умовах глобалізації. URL: <https://evrika.if.ua/2228/>
19. Народний танець як засіб патріотичного виховання молоді. URL: <https://vseosvita.ua/library/narodnij-tanec-ak-zasib-patriotichnogo-vihovanna-molodi-226665.html>
20. Фольклорные фестивали в Украине в 2015 году. URL: <http://childmusicfest.com/fest/8>

References:

1. Verkhovynets V.M. (1990). *Teoriia ukrainskoho narodnoho tantsiu*. 5-e vyd. Kyiv: Muzychna Ukraina, 151 p.
2. MON Ukrainy. *I-nt zmistu i metodiv navchannia (2010). Vykhovna robota v zakladakh osvity Ukraini: z normatyvnykh dokumentiv ta metodrekom*. Kyiv, vol. II, 335 p.
3. Knysh I. (1966). *Zhyva dusha narodu (Do yuvileiu ukrainskoho tantsiu)*. Kanada, Vinnipeh, 78 p.
4. V.I. Lozova (2006). *Lektzii z pedahohiky vyshchoi shkoly: navch. posib*. Kharkiv: OVS, 495 p.
5. Lyshko V.V. (2002) *Ukrainsko-polski zviiazky v haluzi kultury 1991–1999: avtoref. dys. kand. ist. nauk: 07.00.01 nats. un-t im. T. Shevchenka*. Kyiv, 16 p.
6. Pachos Yu.V. (2016). *Festyvali ukrainskoi kultury v polshchi pochatku XXI st. yak forma zberezhenia identychnosti ukraintsiv v Polshchi. Politiche Zhitya*. DonNU [The Ukrainian Culture Festivals in Poland at the beginning of XXI century as a form of preserving the identity of Ukrainians in Poland. Political Life]. Vinnytsia, 18 p.
7. Plakhotniuk O.A. (2020). *Heroiko-patriotychna spriamovanist suchasnoi khoreohrafi v ramkakh festyvaliu «surmy zvytiayu». Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv [The heroic–patriotic direction in modern choreography following the example of the festival «Surmy zvytiayu». Bulletin of the National Academy of Management of Culture and Arts]*, no. 1, pp. 99–104.
8. Popravko O.V. (2012). *Konstruktyvnyi potentsial sviata yak symbolichnoi formy kultury: avtoref. dys. kand. ped. nauk: 09.00.04*. Kharkiv, 19 p.
9. Razumenko T.O. (2016). *Rol tantsiuvalnykh tradytsii u patriotychnomu vykhovanni molodi na prykladi Ukrainy i KNR: zb. nauk. prats. «Pedahohika ta psykhohohii» [The role of dancing traditions in patriotic education of*

- youth on the example of Ukraine and the People's Republic of China. Collection of scientific works «Pedagogy and Psychology». Kharkiv, vol. 54, pp. 67–74.
10. Stepanova I.V. (2008). Opredelenie prazdnika. Problemy terminologii. Mir nauki, kul'tury, obrazovaniya [Definition of a holiday. Terminology problems. The world of science, culture, education], no. 1, pp. 46–47.
 11. Strilchuk L.V., Strilchuk V.V. (2013). Instytutsiini skladovi ukrainsko-polskykh humanitarnykh vzaiemyn i spivrobotnytstva: monohrafiia. Lutsk: Volynski starozhytnosti, 258 p.
 12. Stopina O.H. (2007). Vychovannia patriotyzmu u studentskoi molodi zasobamy mystetstva: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07. – teoriia i metodyka vychovannia. Luhansk, 21 p.
 13. Totsenko Zh.M. (2012). Spivpratsia v haluzi kul'tury yak skladova ukrainsko-polskykh humanitarnykh vidnosyn: avtoref. dys. kand. ist. nauk: 26.00.01. Kyiv. nats. un-t kul'tury i mystets. Kyiv, 16 p.
 14. Naukova Biblioteka, Lnu Im. I. Franka (2010). Folklorni skarby Prykarpattia: bibliohr. pokazhch. uklad. V. Dvolutka; vstup. st. Ye. Baran. Ivano-Frankivsk, 62 p.
 15. Shabaieva L.M. (2020). Narodny tanets yak zasib patriotychnoho vychovannia molodi. Naukove vydannia KZVO «Dniprovska akademiia neperervnoi osvity» [Folk dance as a means of patriotic education of youth. Scientific publication KZVO «Dnieper Academy of Continuing Education»]. Dnipro.
 16. Shkorinenko V.O. (2004). Narodnyi tanets yak skladova ukrainskoi kul'tury Kultura i suchasnist [Folk dance as a component of Ukrainian culture. Culture and modernity], no. 2, pp. 87–90.
 17. Viva Ukraina. Ofitsiinyi sait Konsulstva Ukrainy u Vroslavi. URL: http://www.konsulat-ukraina.wroclaw.pl/Page/Default.aspx?Page_ID=159
 18. Hutsulshchyna XX storichchia: problemy ta perspektyvy zberezhenia hirskei pryrody ta etnichnoi kul'tury v hutsul'skomu rehioni ukrainskykh Karpat v umovakh hlobalizatsii. URL: <https://evrika.if.ua/2228/>
 19. Narodny tanets yak zasib patriotychnoho vychovannia molodi. URL: <https://vseosvita.ua/library/narodnij-tanec-ak-zasib-patriotcnogo-vihovanna-molodi-226665.html>
 20. Folklorne festyvaly v Ukraine v 2015 hodu. URL: <http://childmusicfest.com/fest/8>